

خانه‌های آسیب دیده زلزله فروردین باسازی شده، اما تهدید همچنان باقی است

خطریخ گوش ۷۰ درصد منازل روستایی

حاتم مهجوری - هشت ماه از وقوع زلزله ۶/۱ ریشتری سفیدسنگ از توابع شهرستان فریمان در حدود ۱۰۰ کیلومتری مشهد می‌گذرد، هشت ماهی که به گفته اهالی و ساکنان روستاها و مناطق زلزله زده، هر شب را فقط به امید ساختن دوباره خانه و زندگی شان به صبح می‌رسانند، می‌گفتند بخت پارشان بود که در هوای سرد اسیر این بی خانمانی نشدند. از همان روزهای نخست وقوع زلزله، کار آواربرداری از منازل آسیب دیده شروع شد و تا امروز که این گزارش در حال تکمیل است، به گفته معاون امور بازسازی و مسکن روستایی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی خراسان رضوی، بالغ بر ۹۵ درصد واحدها به پایان مرحله سفت کاری و نصب دروینچر رسیده‌اند. هر چند هنوز تا خانه‌ها قابل سکونت شوند، کمی زمان نیاز است، همان‌زیادی از کار که توسط بنیاد مسکن انقلاب اسلامی در منطقه اجرا شده رو به اتمام است. برای داشتن نگاهی واقع بینانه از منطقه و مسیر هشت ماهه‌ای که بعد از زلزله تا به امروز طی شد، به اتفاق چند نفر از کارکنان بنیاد مسکن استان، راهی مناطق زلزله زده شدیم تا از کم و کیف ساخت و سازها و نیز مشکلات احتمالی که در این هشت ماه گریبان گیر روستاییان این مناطق بود، آگاه شویم. در این بازدید حسن حسینی، معاون امور بازسازی و مسکن روستایی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان همراه ما بود.

وی با اشاره به اینکه این رویکرد ضمن تسهیل فرایند ساخت و ساز، سبب تقویت بنیه اقتصادی روستا می‌شود، ادامه می‌دهد: این رویکرد باعث می‌شد پول در روستا بماند و متقاضی برای خودش از دل و جان و بدون کم کاری، ایفای نقش کند. اگر حتی روزی ۴۰ هزار تومان مزد برای یک کارگر در نظر بگیریم، ممکن است ۸۰۰ هزار تومان در ماه به واسطه همین کار نصیبش شود و به اقتصادش کمک کند. حسینی درباره تعداد واحدهای تخریب شده که مکلف به بازسازی آن شده‌اند، می‌گوید: از هزار و ۷۳۰ خانه روستایی که تخریب شده است، بالغ بر ۹۵ درصد واحدها پایان کار سفت کاری را اخذ کرده‌اند و کار تا مرحله نصب در و پنجره پیش رفته است. از اینجا به بعد به خود فرد بر می‌گردد که تزیینات داخل ساختمانش را چطور به پایان برساند و باتوجه به برنامه‌ای که داریم تا ۲۰ روز آینده، کار را به‌طور کامل تمام می‌کنیم.

زنگ خطر بیخ گوش ۷۰ درصد خانه‌های روستایی

حسینی با اشاره به اینکه در بنیاد مسکن از سال ۸۴ طرح ویژه نوسازی و بهسازی بافت روستایی اجرا می‌شود، می‌گوید: از سال ۸۴ به بنیاد مأموریت داده‌اند سالی ۲۰۰ هزار واحد مسکونی در کل کشور ساخته شود. سهم خراسان رضوی سالانه ۱۵ هزار و ۷۰۰ واحد بوده و تا الان ۱۳۵ هزار سهمیه برای استان مشخص شده که ۱۳۲ هزار واحد مسکونی روستایی انعقاد قرارداد شده و ۱۱۰ هزار واحد هم به پایان کار رسیده است. سهمیه امسال ۱۵ هزار و ۷۰۰ واحد بوده که تاکنون ۸ هزار و ۷۰۰ واحد برای مقاوم سازی نزد ما مانده‌اند.

وی ادامه می‌دهد: طبق آمار موجود در تمام این مناطق، واحدهایی که عملیات مقاوم سازی را انجام داده‌اند از خسارت زلزله مصون مانده‌اند و برایشان اتفاقی نیفتاده است. در همین روستاهای زلزله زده خراسان، واحدهایی داریم که به دلیل استفاده از تسهیلات مقاوم سازی، تاب آوری بیشتری نسبت به سایر خانه‌ها داشته و در برابر این حادثه کاملاً سالم مانده‌اند.

این مقام مسئول بیان می‌کند: در مجموع باید گفت بر اساس طرح جامع مسکن روستایی که به تصویب وزارت راه و شهرسازی رسیده، باید در سال ۷۵، ۱۴۰۵، ۷۵ درصد واحدهای مسکن روستایی کشور مقاوم سازی شود. همچنین طبق سرشماری سال ۱۳۹۰ در خراسان رضوی ۴۴۳ هزار واحد مسکن روستایی شناسایی شده است که از این تعداد فقط ۱۳۰ هزار واحد مقاوم است و به تعبیری ۷۰ درصد واحدهای روستایی مقاوم نیستند و این زنگ خطری است که باید زودتر و بیشتر از هر چیزی جدی گرفته شود.

عکس: احمد حسینی امیرآرا

انتخاذ رویکرد مشارکت محور در بازسازی خانه‌های تخریب شده

برای تسریع و تسهیل در اموری از این دست، هم دولت و هم مردم باید پای کار بیایند. حسینی می‌گوید: بازسازی، موضوعی مشارکتی میان نهادهای حاکمیتی اعم از دولت و مردم است. دولت، کار را در کشور تسهیل می‌کند و مثلاً پروانه و نظارت رایگان، وام کم بهره و حمایت‌های دیگری را در نظر می‌گیرد. در طرف مقابل هم به مردم می‌گوید باید پای کار و خانه خودتان را بسازید. اگر کاری می‌کنیم، در همین راستاست. او اضافه می‌کند: اعتبارها مستقیم در حساب ما نیست؛ بلکه خود افراد هستند که برای دریافت تسهیلات به بانک مراجعه می‌کنند و پول به حساب شخصی‌شان واریز می‌شود. از طرف دیگر هم حق برداشت با خود متقاضی است. هر چه مردم در این روند مشارکت بیشتری داشته باشند، هم بازسازی قوی‌تر خواهد بود و هم سریع‌تر به پایان می‌رسد.

وی با اشاره به زلزله سال ۱۳۷۶ در جنوب خراسان می‌افزاید: در زلزله جنوب خراسان این تجربه را داشتیم که نقش حاکمیت پررنگ و نقش مردم کمتر بود. در آن مقطع، دخالت ما به‌عنوان نماینده حاکمیت بیشتر شد که عوارضی به دنبال داشت و نزدیک به ۴ هزار واحد مسکونی خالی و در حالت سفت کاری رها شد؛ البته برای آن هم تمهیداتی در نظر گرفتیم و کار مضاعفی انجام دادیم تا مسئله حل و فصل شود.

حسینی در ادامه می‌افزاید: با استفاده از آن تجربه، مشارکت، در قبال چیزی که به دست می‌آورد احساس تعلق کنند و به نوعی قدر داشته‌های خود را بیشتر بدانند. مطلب دوم این است که در مقوله مشارکت، مردم خودشان می‌دانند که پولشان را به چه میزان و چگونه هزینه کرده‌اند و ابهامات متعددی که معمولاً در این مواقع در خصوص عملکرد مالی دستگاه‌ها به وجود می‌آید، به حداقل ممکن می‌رسد.

الزام پیمانکاران به استفاده از نیروهای بومی

معاون امور بازسازی و مسکن روستایی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی خراسان رضوی همچنین درباره پیمانکاران و کسانی که مشغول ساخت منازل روستایی بوده‌اند، توضیح می‌دهد: اگر کسی خودش می‌خواست کار ساخت و ساز را انجام دهد، از نظر ما اشکالی نداشت؛ در غیر این صورت به آن‌ها پیمانکار معرفی می‌کردیم. ضمن اینکه پیمانکاران را مکلف کرده بودیم که حتماً از نیروهای بومی منطقه و به‌ویژه افراد همان روستا استفاده کنند.

پشت‌بام برخی از منازل نصب و راه‌اندازی شده است. وی در این باره می‌گوید: تفاهم‌نامه‌ای از طرف دفتر مرکزی با یکی از شرکت‌های تولید آبرگر مکن‌های خورشیدی منعقد کرده‌ایم که دارای مخزن ۲۰۰ لیتری است و برای تأمین آب گرم استفاده می‌شود. در نیشابور و سبزوار ۸۰۰ دستگاه از این آبرگر مکن‌ها را نصب کردیم و در هوای خیلی سرد هم استفاده کنندگان ابراز رضایت کرده بودند. این خدمت مزادای است که برای این افراد در نظر گرفته‌ایم.

وسایل اضافی را داخل چادرها گذاشته‌اند

با اینکه کار ساخت و ساز منازل روستایی رو به پایان است، خلوت بودن بیش از اندازه روستا سؤال برانگیز است. علت این خلوت بودن را از یکی از اهالی روستا می‌پرسیم. او می‌گوید: عده‌ای گوسفندان را به چرا برده‌اند، برخی هم به دنبال کار به بیرون از روستا رفته‌اند. در این روستا ۴۰ خانوار ساکن هستند و تعدادی در مشهد هم خانه دارند که در رفت‌وآمد هستند. آن‌هایی که در مشهد هستند، در اینجا زمین دیم دارند، گاو و گوسفند دارند و هر وقت اینجا می‌آیند از خانه‌هایشان استفاده می‌کنند. داخل چادرها هم فقط وسایل اضافی و اسباب‌خانه را گذاشته‌اند.

معاون امور بازسازی و مسکن روستایی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان در این باره می‌گوید: نکته‌ای که در این راستا باید مدنظر داشته باشید، این است که برخی اهالی روستا به‌طور دائم در اینجا ساکن نیستند و مدام به شهر رفت‌وآمد می‌کنند و کار بازسازی خانه‌های این افراد به‌طور طبیعی با تأخیر مواجه می‌شود؛ زیرا فرد مورد نظر پیگیر نیست یا به ساخت سریع خانه نیاز ندارد.

اجرای طرح «هادی» در روستاهای زلزله زده

حین بازدید از روستاهای زلزله زده، برخی مناطق را مشاهده می‌کنیم که هم‌زمان با ساخت منازل، خیابان‌ها جدول گذاری شده و در حال آسفالت شدن است. از ساکنان که پرس و جو می‌کنیم، می‌گویند: طرح «هادی» روستایی در حال اجراست.

حسینی در این باره بیان می‌کند: اوایل وقوع زلزله، قرار بر این شد که در تمام روستاهای خسارت دیده، طرح هادی را اجرا کنیم. ۳۰ میلیارد تومان، مجموع اعتباری است که برای این بخش در نظر گرفته شده که از این مبلغ، ۱۰ میلیارد تومان از محل اعتبارات ماده ۱۰ و ۱۲ بخران، ۱۰ میلیارد تومان از محل اعتباراتی است که مهندس تابش، رئیس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی وعده داده‌اند از اعتبارات ملی در اختیار این حوزه قرار گیرد و ۱۰ میلیارد تومان هم از محل اعتبارات استانی به این کار اختصاص یافته است.

تخصیص اعتبار به واحدهای دامی برای اولین بار در کشور

حسینی، معاون امور بازسازی و مسکن روستایی بنیاد مسکن استان در این باره به طرح تخصیص وام برای واحدهای دامی اشاره می‌کند که برای اولین بار در کشور اعتبار جذب کرده است. این طرح با پیگیری‌های استاندار محقق شده است. وقتی از او درباره آمار واحدهای آسیب دیده دامی می‌پرسم، می‌گوید: طبق آمار اخذ شده هزار واحد دامی در ۸۳ روستا و ۴ شهرستان آسیب دیده‌اند که به‌ازای هر واحد مبلغ ۱۰ میلیون تومان وام با بهره ۵ درصد در نظر گرفته‌ایم که اسامی این واحدها با همکاری جهاد کشاورزی مشخص شده است.

او ادامه می‌دهد: جانمایی مکان و صدور پروانه انجام شده است. فقط مردم باید با مراجعه به جهاد کشاورزی، پروانه واحد دامداری‌شان را بگیرند و بعد از آن با مراجعه به بنیاد مسکن، نامه معرفی به بانک برای اخذ تسهیلات در این بخش را دریافت کنند.

وی با اشاره به اینکه تاکنون مراجعه مردم برای دریافت این نوع تسهیلات کم بوده است، می‌افزاید: علت اصلی استقبال کم مردم، این است که آن‌ها اعتقادی به مقاوم سازی برای واحدهای دامی خود ندارند و می‌خواهند به همان روش سنتی واحد دامی را بسازند که این کار غلط است و مورد قبول نیست.

روستاز زمین تا آسمان فرق کرده است

علی اکبر، از دیگر اهالی این روستاست. او با اشاره به خانه‌اش که ساخته شده است، می‌گوید: تاکنون ۲۳ میلیون تومان وام دریافت کرده و تا الان ۸۰ پکت سیمان تحویل گرفته‌ام و تا ۱۰۰ پکت دیگر مانده است که باید بگیریم و برای محوطه سازی و حیاط‌ها استفاده کنیم. الان هم بچه‌های بنیاد به ما گفته‌اند کارهای اداری برای دریافت باقی مانده سیمان را انجام بدهیم.

او در ادامه می‌افزاید: در این مدت هیچ مشکلی نداشتیم و کارها به گونه‌ای انجام شده که روستا از زمین تا آسمان فرق کرده است.

فقط خانه‌های مقاوم سازی شده دوام آوردند

حسینی با اشاره به واحدهای تخریب نشده در زلزله فروردین امسال می‌گوید: در تمام روستاهای آسیب دیده، فقط خانه و بناهایی سالم ماند که مالکان آن‌ها در ۱۰ سال گذشته از وام مقاوم سازی استفاده و بنای خود را مستحکم کردند. در مطالعات لرزه نگاری کشور اعلام شد که یک درصد واحدها در روستاها آسیب ندیده و علت آن هم مقاوم سازی این واحدهاست.

این مقام مسئول در این بازدید همچنین به آبرگر مکن‌های خورشیدی اشاره می‌کند که روی

خوشحالییم که به خانه خودمان برگشته‌ایم

پیرزنی با قدی خمیده و لنگ‌لنگان نزدیک می‌آید. او را «بی‌بی» صدا می‌کنند. از او درباره روزها و شب‌هایی که از بعد از زلزله گذرانده است، می‌پرسم. می‌گوید: زلزله که آمد خانه ما خراب شد، اما از همان شب اول برایمان چادر آوردند و شش ماه در چادر بودیم. حالا خوشحالییم که خانه‌مان آماده شده و به خانه خودمان برگشته‌ایم. در تمام مدت شش ماه هم پیگیری می‌کردیم که خانه‌مان درست شود.

بی‌بی با غنیمت شمردن فرصت می‌گوید: خانه‌مان درست شده است، اما هنوز حمام و یخچال و اجاق گاز نداریم. حسینی در پاسخ به این سؤال که «آیا برای زلزله زدگان، اعتباری به منظور خرید لوازم منزل در نظر گرفته شده است» می‌گوید: ۵ میلیون تومان وام بلاعوض برای وسایل خانه و ۳ میلیون تومان وام معیشتی هم به‌صورت بلاعوض در نظر گرفته شده است.

بی‌بی به سیمان‌ها اشاره می‌کند و می‌گوید: برای سیمان‌ها ما پول گرفتند.

وقتی جوابی نحوه هزینه‌های اخذ شده می‌شوم، می‌گوید: یک بار ۱۰۰ هزار تومان و بار دیگر ۱۵۰ هزار تومان از ما خواستند که سعی کردیم تهیه کنیم، ولی باور نمی‌کنند که این پول را نداریم.

معاون امور بازسازی و مسکن روستایی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی خراسان رضوی درباره سیمان‌های اعطایی رهبر معظم انقلاب می‌گوید: این سیمان‌ها از گلستان حمل می‌شود و تقریباً پکتی ۳ هزار تومان هزینه حمل دارد.

از ۱۵ مهر ماه در خانه خودمان سکونت داریم

در ادامه این بازدید به روستای کلاته حاج علی می‌رویم. اسماعیل بیدخام، ساکن روستای کلاته حاج علی است. او می‌گوید: از ۱۵ مهر وارد خانه‌های خودمان شده‌ایم. وام را هم به‌طور کامل پرداخته‌اند و در بخش‌هایی هم خودمان هر چه داشتیم، پای کار آوردیم و خانه‌ها را ساختم.

فضا‌های دامی اختصاص داده شده است، می‌پرسم که می‌گوید: هنوز که این وام را نگرفته‌ایم، اما عده‌ای از اهالی روستا مراجعه کرده و وام گرفته‌اند و بقیه هم این کار را می‌کنند. او درباره وام ساخت واحد دامی اظهار می‌کند: من خودم گوسفند و میش داشتم و دارم و در زمان زلزله به دلیل اینکه دام‌های بیرون و در حال چرابودند، به آن‌ها آسیبی نرسید، اما محل استقرار دام‌ها از بین رفت. کارهای دریافت آن وام را هم پیگیری کرده‌ایم که در بانک کشاورزی معطل مانده بود و فکر می‌کنم مشکل حل شده باشد. گفته‌اند برای این کار ۱ میلیون تومان وام می‌دهند.

همین هفته به خانه خودمان بر می‌گردیم

در مسیر بازدید از روستای صالح‌خان واقع در بخش رضویه، با یکی از ساکنان کمی گفتگو می‌کنیم. محمدی درباره زلزله فروردین و عملیات ساخت و ساز بعد از زلزله این‌طور می‌گوید: در زلزله‌ای که آمد، خانه ما به اندازه‌ای آسیب دید که دیگر قابل استفاده نبود. بعد از زلزله، نیروهای امداد و تعدادی از نهادها در همان ساعات اولیه آمدند و رسیدگی کردند. او درباره نحوه تخصیص اعتبارات و اینکه آیا در روند دریافت تسهیلات خللی وارد شده است یا خیر می‌گوید: به نظر من خیلی خوب بود و با وامی که در اختیارمان قرار گرفت، توانستیم دوباره خانه‌مان را بسازیم. به امید خدا در همین هفته کار را به‌طور کامل تمام می‌کنیم.

تسهیلات بر مبنای پیشرفت کار پرداخت می‌شود

معاون امور بازسازی و مسکن روستایی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی خراسان رضوی در همین حین می‌گوید: ۲۴ ساعت بعد از زلزله، کار آواربرداری را شروع کردیم و عملاً از همان روزهای اول این کار انجام شد و مشکل خاصی در تأمین مالی نداشتیم.

حسن حسینی در پاسخ به این سؤال که روند اعطای تسهیلات چگونه بود، اظهار می‌کند: اقساط را بانوجه به دستورالعمل‌های بانکی، مرحله به مرحله و بر مبنای پیشرفت فیزیکی در اختیار متقاضی قرار می‌دهیم. غیر از این موارد به‌ازای هر خانواده ۱۸۰ پکت سیمان رایگان، هدیه‌مقام معطم رهبری به زلزله زدگان اختصاص یافت. همچنین هدیه‌ای است...

علم الهدی به مبلغ یک میلیارد تومان در اختیار بنیاد مسکن، برای تأمین بلوک سفقی قرار گرفت.

حسینی درباره برخی گلایه‌ها از روند تسهیلات پرداختی به زلزله زدگان می‌گوید: شاید مشکلاتی در هفته‌های نخست بحران به وجود آمده باشد، اما رفته رفته برای سهولت در کار ساکنان این مناطق، کمیته‌هایی برای پیگیری پرونده خانواده‌های روستاییان در هر روستا مستقر کردیم که کار تشکیل پرونده آن‌ها را انجام می‌دادند. برای نوبت‌دهی در بانک‌ها نیز مراجعه این افراد به بانک به‌صورت گروهی و با هماهنگی قبلی انجام می‌شد.

این مقام مسئول اظهار می‌کند: چیزی به نام پیمانکار به آن معنایی که در شهرها مطرح است، نداشتیم، اما در برخی روستاها تشکیلاتی به نام مجری داریم. افرادی را شناسایی کردیم که تمایل داشتند در روستا کار کنند. افرادی شناسایی شدند که مهندس عمران یا معمار تجربی بودند. در روستاهایی هم که اعلام کردند کسی را ندارند تا برایشان خانه بسازد، افرادی را معرفی کردیم که برایشان کار کنند.

عکس: احمد حسینی امیرآرا

عکس: احمد حسینی امیرآرا